

1829.

Beantwoording der vragen
opgegeven door de commissie
van Onderwijs in de Provincie
Groningen, door de school-
onderzoekers van het 2^{de}
district in die Provincie
betrekkelyk de Statistiek.

=

1. Hoe is de naam van uwe woonplaats?

2. Welke gebuichten en buurtschappen liggen in dezelve? hoe ver en in welke richting liggen deze gebuichten of buurtschappen van de kerk? en wat meet gy, roepend den naamboorsprong van ieder derselver en van de plaats uwer woning zelve?

3. Is er ook duifsteen of duifsteen van uwe kerk, en hoe groot zijn die stenen? Is er ook een opschrift op uwe torenklok of zijn er ook opschriften op uwe torenklokken? en zoo ja, hoe luiden die?

Welke rivieren, stroomen, maren, volken of diepen worden in uw kerkelyke gemeente gevonden? en welke is derzelven loop en uitwatering?

1. Sauwerd, de oorsprong van deszelfs verbenaming is my onbekend.

2. Arwerd een buurschap, een vierde uur gaans van de kerk ten Zuid-Doosten van Sauwerd, de naam Arwerd, meet ik niets meer van op te noemen.

3. Geen duif- of duifsteen. Op onze torenklok staan dese letteren: Kaspar van der Henge Houvelink tot Lauert v. n. d. t. Oldersum v. d. a. rusta genant van der Roelof Pauli en der Broerke Jans K. J. Gregorius q. n. n. 1609. Henge tot Lauert v. n. d. t. Oldersum.

4. In onze gemeente is een Maar, het wordt genaamd Sauwerder Kerspel maak, zyn begin nemende ten Westen van Sauwerd heeft zyn uitwatering in het Weltinger-lyl maar door de Weltinger-lyl in het Reitdiep. Nog een uitwatering dat de groote Al wordt genaamd, nemende zyn begin ten Zuid-Doosten van Sauwerd, een half uur van het dorp, lopende naar het noorden

in het Wetsinger Zylmaar, door de
Wetsinger zyl in het Reiddiep.

5. Welke meeren, 5. By ons zyn geen Meeren.
in den omtrek
van het dorp
eener woning,
het zy nog aan-
wezig of droog ge-
maakt?
6. Welke gassen, 6. Lauwend heeft de Reiddyk ten Werten
mieren, warven,
eopen, heuvels,
choogten, of dykes,
in diens omvang?
hoe hoog zyn
dezelven en welke
is dergelver uit-
gestrektheid?
7. Welke bosfchen 7. Wy hebben geen bosfchen.
zyn daar?
8. Welke zyn er 8. Uit het Dierenryk, Roeyen, Paarden, Schape,
de voortbrengfelen
uit ieder der drie
natuuryfken?
9. Welke is de 9. Een Werten heeft het zware Kleiaarde van
grondgesteldheid
in de uitgestre-
theid van uw
Reidspil? hooger
en dieper?
10. Welke kunften, of 10. Kunften of wetenfchappen worden hier
wetenfchappen wy
den Daal, beoefend?
11. Welke Fabryken, 11. drie winkels in Knudenierswaren. Een Her-
drafkyken of hand-
werken worden, daar
in gedreven?
11. drie winkels in Knudenierswaren. Een Her-
bergier. Een Rademaker, Een Knijper, Een
yferfmid. drie fchoemmakers, waaronder twee
zyn, die het Leerlooijen tot hun eigen gebruik
waarnemen. —

Vragen

Antw:

2. Welke is de lucht 12. Een onbestendige en koude luchtge-
 gesteldheid in steldheid.
 uwe stad, in
 uw dorps of in
 uw geboorte?

3. Hoe vele kerken, 13. Een kerk, een school en niets meer.
 scholen, lesge-
 zelschappen en
 zang gezelschappen
 bestaan er?

4. Welke middelen, 14. Heeft allen uit den boeken stand.
 van befaam hebben
 de inwoners van
 uwe woonplaats?

5. Hoe is hunne 15. Samenpraak tusschen Jan en Geert.
 platte taal? Goedendag Geert. Dag Jan, hoe gaat,
 goed Geert? ook goed Jan hoe gaat
 die? ik ben nog gezond. Gaidetoe ook
 na Zuidlaarder markt ik denk ja, doe
 ook? ik denk ook van ja. Ik heb een
 old peerd, dat wil ik verkopen 200 200,
 doe my komen op Zuidlaaken nog wel
 meer by enkander. Ik groet u doet de
 groetnis an uw vrouw doe ook Jan.
 Dag Geert dag Jan.

16. Welke is hun 16. In het algemeen oprecht, menschlievend
 algemeen karakter ondernemend en arbeidzaam en hun
 en hunne levenswijze, levenswijze is algemeen eenvoudig, de tyd
 welke zy hunne van opstaan is in den Boerenstand 's mor-
 leden en geloovten? gens om drie a vier en vyf uur, de
 tyd van eten wordt met het luiden
 der dorpsklok aangekondigt, in het
 zomer halfjaar 's morgens om 8 uur
 's middags om 12 uur en 's avond om
 6 uur, doch in het winter halfjaar
 wordt het aangekondigt 's middags om
 12 uur. De tyd van te Bedgaan is algemeen
 voort

Antw.

voort na het avond eten. Hun ver-
maken en uitspanningen zijn hand-
dravenen, paarde en beestemarkten
en kermisfen des winters. Scheatspelen,
de dagelyksche tafel is zeer eenvoudig,
de meeste spysen worden met goet en
aardappelen vermengd. Gebruik der
trouwen zijn keer gering en geschie-
den in tegenwoordigheid van
ouders of voorzeden en geschied alleen
voor den Burgemeester in het Gemeen-
te huus en niet in de kerk. Plechtig-
heden by begraven der Lyken zijn
mede eenvoudig, het geschied onder
het luiden van den dorpsklok v. mid-
dags even na twaalf uhr, wordende
het lyk gevolgd door de naaste
vrienden eenmaal rond de kerk ge-
dragen en dan byzest, dan keert men
neder na het sterfhuus, naar de tafel
gereet staet, dan eet men witte brood
en Ryttenbry, en na het eten drinkt
men een glas bier en des nedemiddags
een kopje koffy en zoo scheiden de
vrienden van elkander.

De wyse van bezoeken zijn zeer een-
voudig, by een dag bezoek drinkt men
des voordemiddags een kopje koffy,
een glaasje brandewyn, des middags wor-
den meelspyken gegeten, aardappelen,
spek en vleesch en ook eenige bordjes
met

Vragen.

Antw.

met Ryse, des nademiddags een kopje koffij gedronken, en by het afscheid van het bezoek een glaasje brandewyn of genever, dan wenschte men elkander de gezondheid en zooscheidt het geselschap.

Inborse en denknijze zyn gansch niet grootich maar niedrig en humme denknijze, zeer eenboudig.

17. Welke plaat:
felijke byson.
de heden zyn 11
nog bakend, die
ohder geene der
sonige vragen.
kunten beant-
woord wordend

17. In vroegere tyden stond te Lauwerd het Slot der Heeren van Onstta, vermaard om desselfs sterkte, doch dat in den jaer 1400 door de Groningers verniet is, en in den jaer 1721 is het tot aan den grond afgebleten, het was met twee wyde grachten omringt, nu is het voor eenige jaeren weder met een kleine omring voorzien.

(was geteekend)

Sekene my A. H. Buttema
Schoolonderwyser te Lauwerd.